

Økt risiko for en storulykke i oljenæringen

Behov for tiltak

Møte med Energi- og miljøkomiteen og Arbeids- og sosialkomiteen

17.06.24

Mats Thune, Forbundssekretær SAFE

Idar Martin Herland, Forbundssekretær SAFE

Irene Bergljot Dahle, HMS-sekretær SAFE

Jan Erik Vinnem, Professor emeritus, Preventor/NTNU

Safetec-rapporten (2023): *Endrede rammebetingelser og konsekvenser for arbeidsmiljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten*

<https://www.havtil.no/contentassets/c6ca61974d454d4bb2af7d3128b0c1b0/safetec-endrede-rammebetingelser-og-konsekvenser-for-arbeidsmiljo-og-sikkerhet-i-petroleumsvirksomheten.pdf>

NRK-Rogaland skrev om rapporten da den kom:

<https://www.nrk.no/rogaland/oljerapport-avslorer-store-endringer-offshore--ingenting-er-hellig-lenger-1.16338173>

Ny bok av professor Jan Erik Vinnem (2024)

- Bekymringsfull utvikling
 - Vi beveger oss mot kanten av stupet
 - Risikoøkende rammebetingelser/kontrakter (Equinor)
- Havtil er for svake og Equinor for dominerende
 - Havtil greier ikke å styre Equinor – er ikke «på ballen»
 - For liten avstand mellom Havtil og Equinor – «for mye kos og klems i oljå»

Prof. emeritus
Jan Erik Vinnem
Preventor/NTNU

**HMS-utviklingen
på norsk sokkel:**

En debattbok

En oljeutblåsning handler også om norsk økonomi og arbeidsplasser

- Macondo-utblåsningen i Mexico-golfen (2010) (argumentasjon hentet fra Jan Erik Vinnem)
 - Hadde en tilsvarende utblåsning med samme varighet skjedd på Haltenbanken i år, ville Lofoten og Vesterålen være ødelagt som turistmål for mange generasjoner
 - Fremherskende vindretninger fra sørvest medfører at olje fra utblåsning fra Haltenbanken og lenger nord i Norskehavet før eller siden vil ende opp i Lofoten og Vesterålen
 - Det er ikke sikkert at «utvikle – ikke avvikle» strategien vil stå seg etter en slik hendelse
 - Oljenæringen står i dag for 25% av Norges BNP

Gullfaks C (2010) – alvorlig hendelse med tap av brønnsk kontroll

- <https://www.aftenbladet.no/aenergi/i/dkzvB/gullfaks-c-vekker-oppsikt-i-utlandet>
- Stavanger Aftenblad 31.05.2010: «Gullfaks C vekker oppsikt i utlandet»:
 - "Det er ikke bare Mexicogolfen som har oljesøl-trøbbel, skriver BBC-redaktøren Douglas Fraser i bloggen ["Drill troubles spill across the Atlantic"](#)»
 - "Ikke noe søl ennå, men det har vært en overhengende risiko i nesten en uke..." skriver han videre.
- Snorre A (2004) – kunne blitt en utblåsning som satte Macondo i skyggen

Bilde av en åpenbart sterkt korrodert regulatorventil i BOP kontrollsystemet på GFC (2014). Man ser at rustfrie rør/rørkoblinger er skrudd direkte inn i en komponent av svart stål.

https://www.havtil.no/contentassets/fcb9d4988a3b48f88146f84dbabc7a46/korrigert-tilsynsrapport_gfc-og-osb.pdf

RNNP spørreskjemaundersøkelsen 2023 (alle offshore)

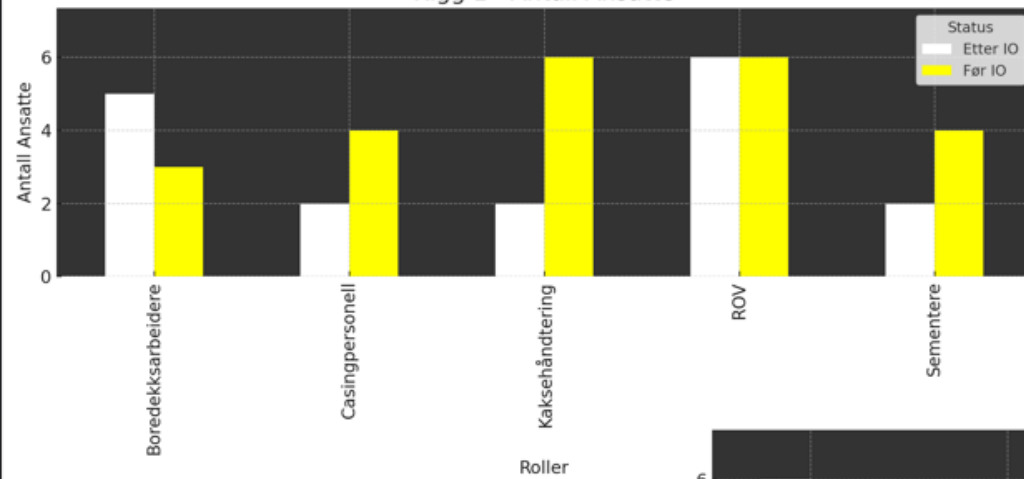
- Mangelfullt vedlikehold har ført til dårligere sikkerhet
 - 45,8 % er helt eller delvis enige i dette.
 - **Negativ utvikling i 2023**
- I praksis går hensynet til produksjon foran hensynet til HMS
 - 26,6% er helt eller delvis enige i dette i 2023
 - 34,9 er helt eller delvis enige i dette innen **brønnservice** (2021)

Illustrasjon av crewsammensetning før og etter implementeringen av Integreerte Operasjoner (IO)

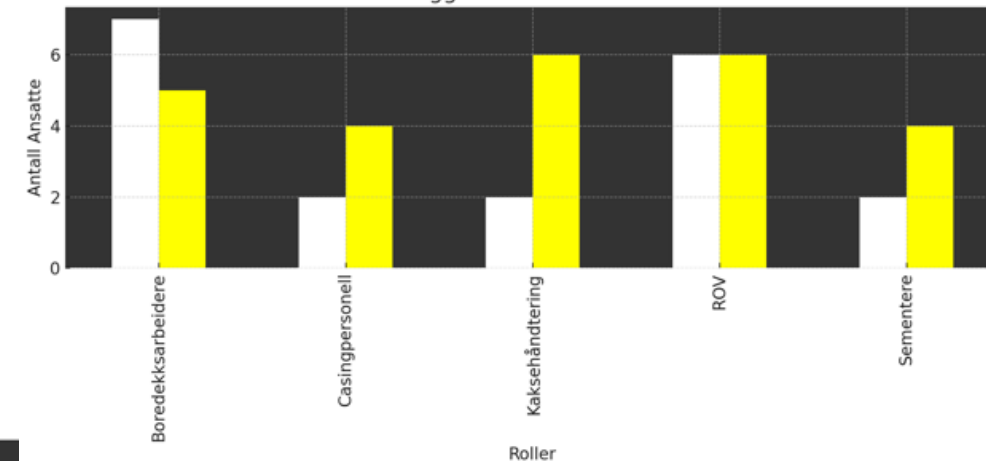
Før IO'-bemanningen er representert med gul farge, mens 'Etter IO'-bemanningen er vist i hvit

Lenke til SAFE sin bekymringsmelding om IO: <https://safe.no/bekymringsmelding-om-integrerte-operasjoner-io-modellen/>.

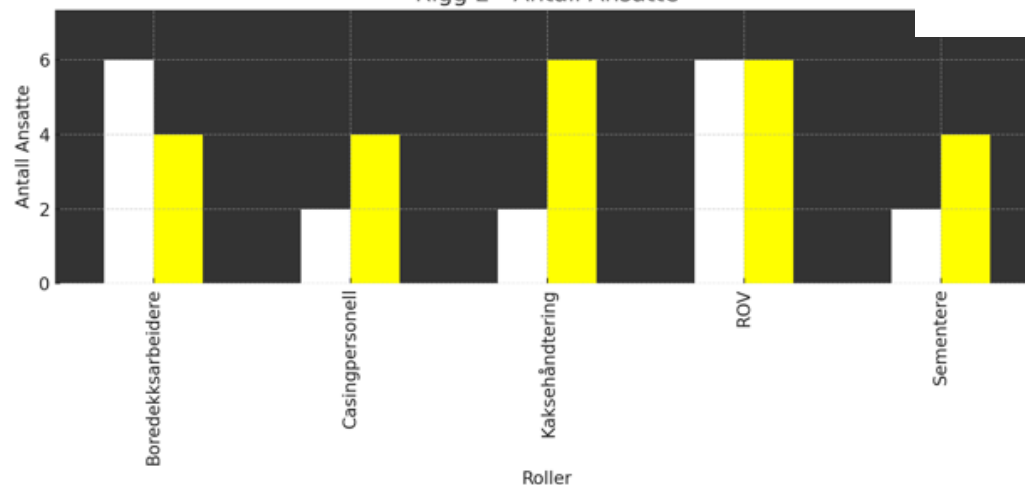
Rigg 1 - Antall Ansatte

Rigg 3 - Antall Ansatte

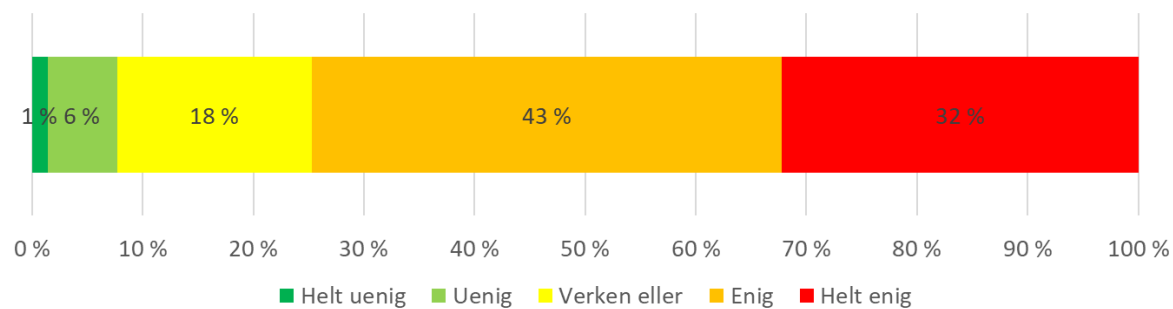
Rigg 2 - Antall Ansatte

NB: Sementere er kun ute ved sementering/behov. Brønnbarrierer blir ofte testet av boredekkarbeider.

Eksemplene gitt her er anonymiserte for å ivareta personvernet.

KPI-bruk (Safetec)

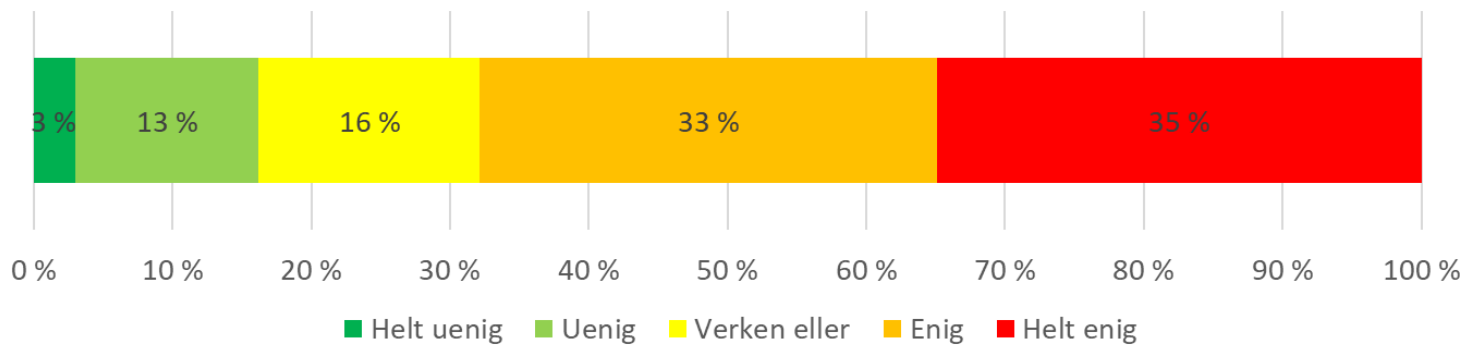

Fordeling i besvarelser blant ansatte hos boreentreprenører (N=649) på påstanden «Måten resultatmålinger (KPI) blir brukt på fører til stress for den enkelte»

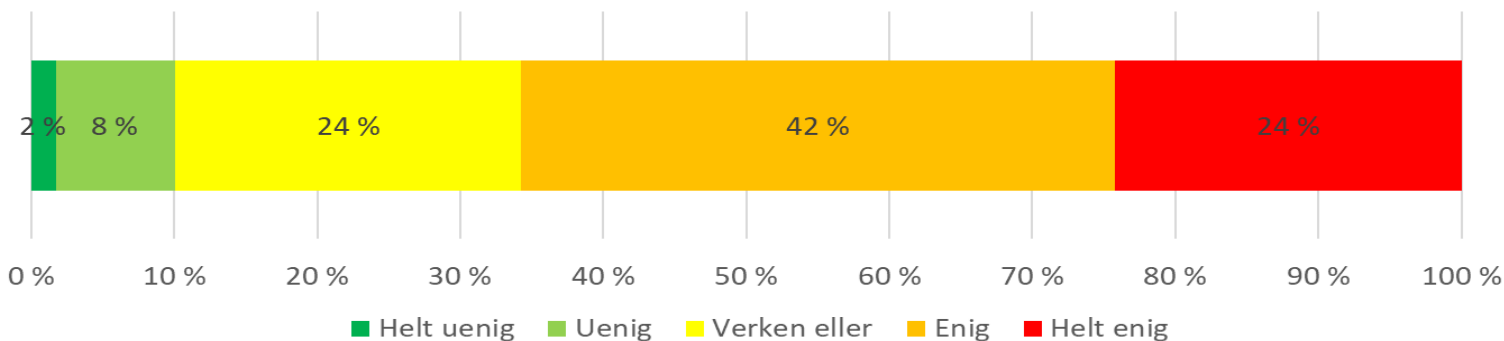
*«Man skal ikke ha mye fantasi for å se at det er større sannsynlighet for underrapportering nå enn før.»
(Boreserviceselskap, landorganisasjon, fritekstbesvarelse - spørreskjemaundersøkelse)*

*«KPI fører til stress på alle ledd, ufornuftig praksis, snarveier, pålagt juks og feil prioritering.»
(Assisterende boresjef, fritekstbesvarelse - spørreskjemaundersøkelse)*

Flytting av funksjoner/stillinger til operasjonssenter på land (Safetec)

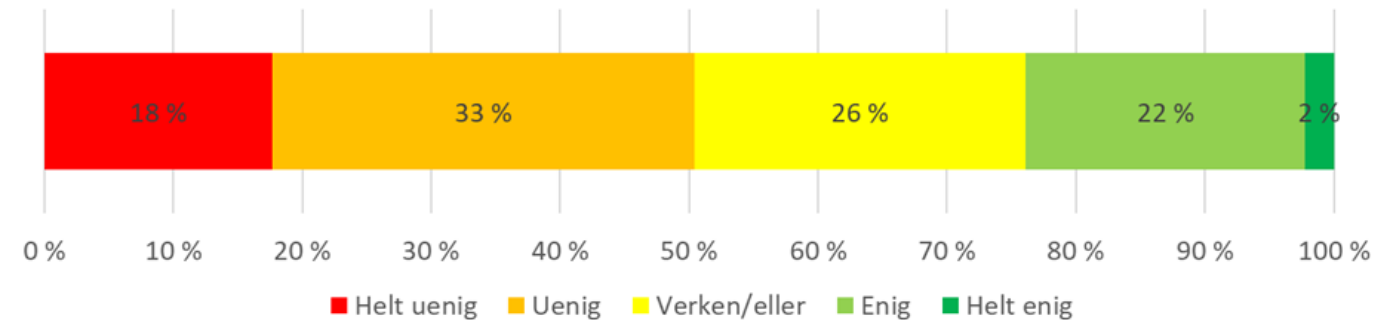
Fordeling i besvarelser blant ansatte hos bore- og brønnserviceentreprenører (N=370) på påstanden «Å flytte funksjoner til et operasjonssenter på land går på bekostning av sikkerheten»

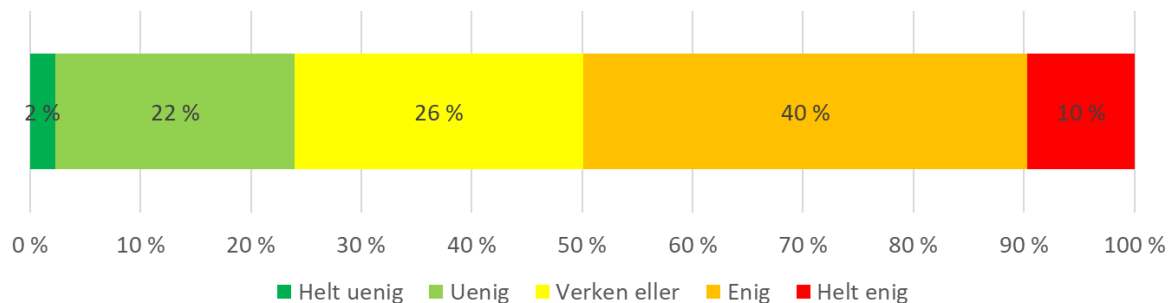
Fordeling i besvarelser blant ansatte hos boreentreprenører (N=467) på påstanden «Å flytte funksjoner til et operasjonssenter på land går på bekostning av sikkerheten»

«Det må være relevant personell med kompetanse ute på riggene der jobbene gjøres. Alt for mye personell uten rigg erfaring sitter og styrer fra land uten peiling hva de snakker om eller foreslår som løsninger.» (Assisterende borer, fritekstbesvarelse - spørreskjemaundersøkelse)

Kompetanse og krysstrening (Safetec)

Fordeling i besvarelser blant ansatte hos bore- og brønnserviceselskap (N=275) på påstanden «Jeg føler meg trygg på at jeg kan håndtere uforutsette hendelser også utenfor mitt vanlige fagområde».

Fordeling i besvarelser blant ansatte hos boreentreprenører (N=467) på påstanden «Hos oss er det beskrevet arbeidsoppgaver som i praksis betyr at vi skal "være flere steder på samme tid" (uforenlige oppgaver)»

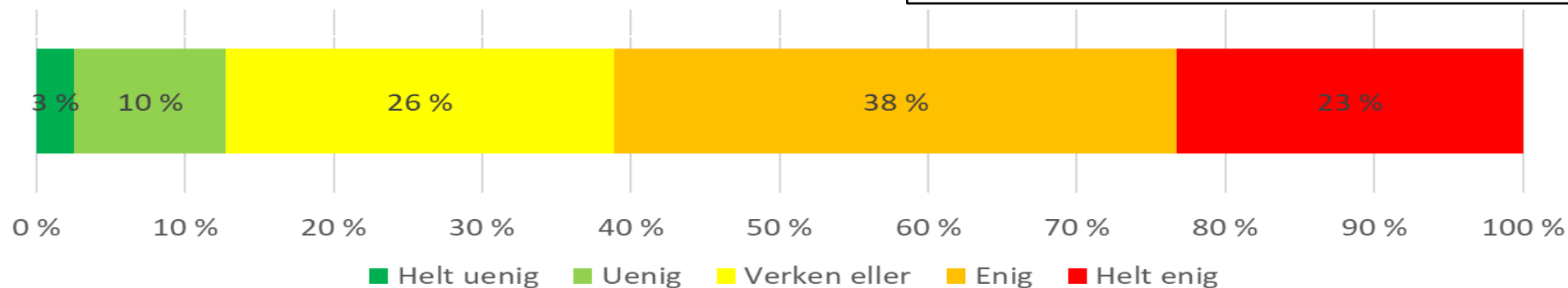
«Testing med cement unit er ny oppgave for meg og føler meg ikke trygg med utførelse av dette arbeidet, spesielt ved testing av brønn.» (Assisterende tårnmann, fritekstbesvarelse - spørreskjemaundersøkelse)

“We become stressed with this and I can foresee one day a big problem occurring, hopefully without harm to people! We will become “Jack of all trades and Master Of None”!!!» (Slamingeniør, fritekstbesvarelse - spørreskjemaundersøkelse)

HMS-konsekvenser av innleie (Safetec)

- Mindre effektive team
- Større arbeidsbelastning for de faste om bord (opplæring, familiarisering, oppsyn/kontroll)
- Merarbeid for de faste om bord for å kompensere for mangelfull kompetanse

Manglende kompetanse og tidspress hos innleide subsea-ingeniører var en bakenforliggende årsak til en svært alvorlig hendelse på Rowan Stavanger 14.9.2020. Hendelsen kunne endt med en oljeutblåsning. Lenke til granskningsrapporten: https://www.havtil.no/contentassets/86362f14fcc940acaef15796dcef3a74/rapport-etter-gransking-av-hendelse-pa-rowan-stavanger_rev..pdf

Fordeling i besvarelser blant ansatte hos brønnserviceselskaper (N=275) på påstanden «Jeg er mer bekymret for feilhandlinger og uhell kan oppstå når innleid personell er en del av arbeidslaget»

Kontraktoppfølging (Safetec)

- Et gjennomgående funn i flere datakilder er at Equinor (den største operatøren) fremheves som en utfordrende operatør med hensyn på økonomisk risiko for leverandør, nye operasjonsmodeller og kontraktoppfølging.
- Tilnærmet monopsoni (kjøpermonopol) på norsk sokkel, og bruken av den makt dette innebærer, anvendes som en forklaring
- I intervjuene blir Equinor beskrevet å være opptatt av å «systematisk å lete etter avvik slik at de slipper å betale ut bonus». Et annet operatørselskap (AkerBP) oppleves å være opptatt at alle parter skal ha en fornuftig inntjening når arbeidet går bra.

«Hos [en operatør] er det slik at rigmanager og vår operasjonsleder blir enige om hvordan vi får betalt. Hos [en annen operatør] er rigmanager vingeklippet og de får ikke diskutere økonomi med oss. Blir bare sendt til kontraktsavdelingen som ikke har operasjonell forståelse. (...) Det er ikke fleksibilitet lenger. Det er advokat mot advokat ved første samtale.» (Boreentreprenør, landorganisasjon, intervju)

Har Equinor forstått alvorret i Safetec-rapporten?

- Aftenbladet 15.4.24: «Sikkerhetsnestor Jan Erik Vinnem har skrevet bok hvor han hevder at sikkerhetsnivået for oljearbeidere er på vei mot stupet». <https://www.aftenbladet.no/okonomi/i/P468J0/tette-forbindelser-mellom-equinor-og-havtil>
 - Kjetil Hove, konserndirektør for norsk sokkel i Equinor, mener på sin side at det over tid har vært en markant forbedring i sikkerhetsarbeidet, både i selskapet og i bransjen. Han står fast ved at sikkerhet er det aller viktigste for Equinor.
 - Kjetil Hove: Formålet med at vi innførte integrerte operasjoner var å forbedre sikkerheten i aktivitetene våre. Omfattende tele- og IT-struktur på norsk sokkel gjorde det mulig å utføre flere arbeidsoppgaver fra land og bruke kompetanse på tvers. Modellen er utviklet i samarbeid med leverandørene. Erfaringen vår med integrerte operasjoner er at det har en positiv effekt på sikkerhetsarbeidet på norsk sokkel.
- Aftenbladet 24. 4. 2024: Professor i Samfunnssikkerhet Ole Andreas Engen: «*Det er ingen tvil om at Equinor presser kontraktene og at økonomi trumfer sikkerheten*»
- <https://www.aftenbladet.no/okonomi/i/eMWvkg/185-personskader-paa-oljearbeidere-i-2023-equinor-stiller-med-advokater>
 - Gisle Ledel Johannessen, pressekontakt i Equinor, avviser at selskapets krav om kostnadsutt hos leverandørene rammer sikkerheten. Han er heller ikke enig i at kontrakter til underleverandørene fører med seg stor fare for overtidsbruk.

Forslag til tiltak fra SAFE

- Ny HMS-melding/Stortingsmelding nå – det er seks år siden sist. Bør involvere uavhengige forskere i utarbeidelsen, f.eks forskerne bak Safetec-rapporten (ikke bare Havtil).
- Safetec-rapporten, Vinnems bok og gjentakende alvorlige tilsynsobservasjoner uten at det skjer en endring (f.eks knyttet til IO-modellen og bemanning) tilsier at det er behov for en ny gjennomgang fra Riksrevisjonen av Havtil og (dersom mulig) Equinor. Følgende tema er viktige:
 - Equinors bruk av markedsrett
 - Har Havtil tilstrekkelig påvirkningskraft overfor Equinor?
 - Fungerer Havtils dialogorientert tilnærming med svak bruk av virkemidler?
 - Fungerer et funksjonsbasert regelverk etter hensikten? Krever vilje til etterlevelse fra alle parter
 - Havtils og Equinors oppfølging av Safetec-rapporten - skjer det en endring?
 - Har Havtil hjemmel til å følge opp at operatør ikke utvikler risikoøkende rammebetingelser/kontrakter?
 - <https://www.aftenbladet.no/meninger/debatt/i/zEvaQb/spissformulert-kan-vi-si-at-det-er-lovlig-aa-skvise-kontraktene-i-oljaa-mens-det-er-ulovlig-aa-bli-skvist>

Forslag til tiltak (Vinnem)

- Fra «HMS-utviklingen på norsk sokkel»
 - Sammenslåing av mange små til noen få store tilsynsorganer
 - Endring av Equinors praktisering av dagens rammebetingelser
 - Målsetting for HMS i all energiproduksjon offshore: Norge verdensledende!
 - Ny Stortingsmelding om HMS i petroleumsvirksomheten 2025
 - Opprettelse av et eget departement for klimatilpasning, sikkerhet og beredskap
- Kortsiktige tiltak:
 - Kreve at ED utgir Stortingsmelding om HMS offshore i 2025
 - 'Bestille' ny gjennomgang av Havtils tilsynspraksis fra Riksrevisjonen

Noen lenker:

- Lenke til artikkel om SAFE sin kronikk i Klassekampen. I denne artikkelen finnes også lenker til andre artikler i Stavanger Aftenblad
- <https://safe.no/vi-er-pa-sto-kurs-mot-en-storulykke-i-oljenaeringen/>

Ekstra foiler

Eksempel fra granskning - Rowan Stavanger

14.9.2020 – innleie

https://www.havtil.no/contentassets/86362f14fcc940acaef15796dcef3a74/rapport-etter-gransking-av-hendelse-pa-rowan-stavanger_rev..pdf

- 14.09. 2020 var det en hendelse der BOP kutteventil ble blåst ut fra BOP under koblingstest.
- Stort potensial for skade på personell, miljøet og innretningen.
- Hendelsens potensielle konsekvens var bortfall av både primær og sekundærbarriere i brønnen og tap av brønnkontroll.

Eksempel fra granskning, bakenforliggende årsaker - innleie

- Innleide subseaingeniører hadde manglende kunnskap og kompetanse om NXT BOP
- Det var ikke etablert kompetansematrise for innleide subseaingeniører
- Det var ikke utført noen form for familiarisering av systemer og utstyr for nye innleide
- Det ble ikke fremlagt dokumenter som viste at operatør eller borekontraktør hadde verifisert subsea-ingeniørenes utstyrsspesifikke kompetanse.
- De innleide subsea-ingeniøren ble overlatt til seg selv i forbindelse med arbeidet på BOP.
- De innleide subsea-ingeniørene arbeidet aldri samtidig på riggen og kunne dermed ikke diskutere arbeidsoppgavene grundig.
- De innleide subsea-ingeniørene kjente ikke hverandre særlig godt siden de kom fra tre forskjellige bemanningsforetak, noe som bidro til svak samhandling mellom dem.